

EDITORIAL

Câteva gânduri despre rolul judecătorului în faza de executare silită, tema generală a acestui număr al RRES

Acest număr al RRES este dedicat instanței de judecată, dar mai cu seamă rolului pe care Judecătoria, ca instanță de executare, și Tribunalul, ca instanță de control al instanței de executare, îl joacă împreună în faza de executare silită. Norocul meu este că sunt judecător și că 10 ani am fost instanță de executare, iar de 2 ani sunt instanța de control al instanței de executare. Din această poziție în care am judecat mii de dosare în legătură cu diverse incidente apărute în executarea silită, ar fi de așteptat să eman adevăruri absolute despre rolul nostru și mai cu seamă despre felul în care acesta impactează în desfășurarea executării silite. O să dezamăgesc cititorii și o să vă împărtășesc că această sferă încă îmi rămâne ușor necunoscută sub aspectul multor chestiuni datorită complexității intrinseci a acestei faze. Nu mai mult de 292 de articole arogă legiuitorul acestei faze a procesului civil, cu mult mai puțin decât cele destinate fazei de judecată, dar asta nu înseamnă că executarea silită este simplistă sau mai puțin complicată decât faza de judecată. Dimpotrivă, faza de executare silită, atunci când ajunge în fața instanței (de observat faptul că procedura încuviințării de către instanță este obligatorie, deci toate executările silite ajung și în fața instanțelor de judecată), implică întotdeauna aplicarea atât a regulilor specifice executării silite, cât și celor din procedura de judecată, în completarea celor speciale regăsite în Cartea a V-a, *Despre executare silită*.

Am spus dintotdeauna că pionul principal din această fază procesuală nu este judecătorul, cum este în faza de judecată, ci executorul judecătoresc, care poartă responsabilitatea ducerii la îndeplinire a dispozițiilor din titlul executoriu. Totuși, judecătorul intervine punctual și decisiv în cursul executării încă din debutul procedurii prin soluționarea cererii de încuviințare a executării silite. Dacă această procedură este obligatorie pentru a putea demara orice proces execuțional, celelalte incidente procedurale în care instanța de executare este implicată sunt opționale și depind exclusiv de părți ori uneori de participanții la procesul execuțional. Contestația la executare, validarea popririi, conexarea executărilor, aplicarea de penalități, plângerea împotriva refuzului executorului de a întreprinde un act de executare sunt doar câteva dintre incidentele procedurale în care este implicată instanța de executare. Probabil cel mai important rol al instanței de executare este cel de control al legalității actelor întocmite de executor pe care îl întreprinde la cererea părților din executarea silită, respectiv creditor ori debitor, ori a unui alt terț care manifestă un interes procesual în acest sens.

Acest număr al revistei, cel pe care dumneavoastră îl aveți în față, are drept tematică *rolul instanței în desfășurarea executării silite*, temă care a oferit profesioniștilor în materie ocazia să scrie despre subiecte extrem de interesante și des dezbătute în lumea juridică.

Materialul reunește în paginile sale opiniile avizate ale unor cadre didactice universitare, ale unor avocați, executori și judecători cu experiență care judecă în cadrul instanțelor de executare ori în cadrul instanțelor de control ale acestora. Am reușit și în

acest număr să păstrăm diversitatea geografică, autorii materialelor provenind din zone diferite ale țării, respectiv București, Timișoara, Cluj-Napoca, Târgu-Mureș, încercând astfel să acoperim varietatea soluțiilor cu care participanții la executare se confruntă pe întreg teritoriul țării.

În prima parte a revistei, cea dedicată studiilor, veți descoperi câteva idei foarte interesante despre rolul instanței de judecată în cenzurarea cheltuielilor de executare exprimate de doamna *judecător Ioana Amuscăliței*. Pe aceeași temă, dar cu o altă viziune, domnul *conf. dr. executor judecătoresc George Măgureanu* argumentează viziunea executorului judecătoresc asupra modalității de stabilire și cenzurare a cheltuielilor de executare, aparent neînțeleasă de către o parte din judecătorii care compun instanțele de executare.

Colegul meu de la Universitatea de Vest, domnul asist. univ. dr. *Cătălin Lungănașu*, judecător în cadrul Tribunalului Timiș, pledează prin studiul său la o înțelegere corectă a principiului unicității instanței de executare, cu referire la implicațiile Deciziei nr. 20/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție privind competența instanței de executare în raport cu prevederile Regulamentului nr. 1215/2012. Merită citit cu atenție acest studiu!

Colegele mele judecătorești stagiare de la Judecătoria Cluj-Napoca, plecând de la situațiile de speță, au reușit să sintetizeze și să teoretizeze câteva idei foarte interesante și utile pentru practica judiciară referitoare la cel mai des întâlnite motive de respingere a cererii de încuviințare a executării silite.

Am contribuit și eu, în calitatea mea de teoretician și practician al dreptului, la acest număr al revistei cu un studiu legat de rolul instanței de executare în executarea hotărârilor referitoare la minori, sperând să fac puțină lumină în această parte extrem de controversată a executării silite.

Partea dedicată practicii judiciare comentate este una cu adevărat savuroasă și spectaculoasă nu doar datorită diversității temelor surprinse, ci și prin prisma calității comentariilor realizate, atent și temeinic structurate de către autori.

Veți regăsi în această parte comentarii ale unor hotărâri care tratează din perspectivă practică problematica cenzurării cheltuielilor de executare realizate de un avocat și un executor împreună. Un alt comentariu extrem de interesant vizează rolul instanței de executare în invocarea prescripției, realizat de colega mea judecător din cadrul Tribunalului Specializat Mureș.

În final, plecând de la un regulator de competență pronunțat de Curtea de Apel Timișoara, autorul a întreprins o analiză extrem de valoroasă a instanței de executare din perspectiva procedurii *exequatorului*, care ne va determina să aprofundăm tematica competenței materiale a instanței de executare.

Acest număr al revistei se încheie cu recenzia unei monografii care se anunță de căpătâi în materia executării silite, respectiv publicarea tezei de doctorat având ca titlu *Poprirea*, a domnului avocat dr. Cristian-Paul LOSPA, la Editura Solomon din București. Recenzia este realizată de către conf. univ. dr. Paul POP, *prodecanul* Facultății de Drept, Universitatea din București, și dezvăluie cititorilor cele mai importante aspecte antamate de autor în lucrarea analizată.

Închei cu speranța că materialele publicate vă vor sprijini în activitatea dumneavoastră și, de asemenea, că vor contribui la clarificarea problemelor de practică judiciară întâmpinate.

Cu recunoștință pentru timpul și angajamentul dumneavoastră!

Un zâmbet,

R. Dan

Cu speranța că teme generoase propuse stârnesc interesul dumneavoastră inclusiv din perspectiva unei viitoare colaborări, așteptăm materialele care pot privi deopotrivă studii doctrinare ori practica judiciară comentată la adresa redacției noastre, rres@universuljuridic.ro, adresă de e-mail gestionată de către redactorul-șef al Revistei.

1. Tema aferentă nr. 3/2024: ***Rolul și misiunea executorului judecătoresc în faza de executare***

Termen pentru trimiterea materialelor: 15 octombrie 2024

2. Tema aferentă nr. 4/2024: ***Părțile raportului de drept execuțional. Ceilalți participanți în executare***

Termen pentru trimiterea materialelor: 15 decembrie 2024

Redacția

I. DOCTRINĂ

PARTICULARITĂȚI ALE CONTROLULUI EXERCITAT DE INSTANȚĂ ASUPRA MODULUI DE STABILIRE A CHELTUIELILOR DE EXECUTARE SILITĂ

*Jud. Ioana Valeria Amuscăliței*¹

Rezumat

Noul Cod de procedură civilă² a reglementat expres, în cuprinsul art. 670 alin. (4), prerogativa instanței de executare de a cenzura cheltuielile de executare silită, consfințind astfel practica judiciară dezvoltată în acest sens sub imperiul Vechiului Cod de procedură civilă. Cu toate acestea, aplicarea textului art. 670 alin. (4) C. pr. civ. de către instanțele de executare nu a dat naștere unei practici judiciare uniforme, limitele controlului exercitat asupra cheltuielilor de executare, precum și efectele acestuia suscitând interpretări diverse și contradictorii. Prezentul demers urmărește relevarea celor mai importante probleme practice ce vizează reducerea cheltuielilor de executare silită, fiind evidențiate și soluțiile ce pot fi adoptate.

Cuvinte-cheie: reducerea cheltuielilor de executare silită, limitele controlului instanței, legalitatea și oportunitatea cheltuielilor de executare silită, efectele reducerii cheltuielilor de executare silită.

LES PARTICULARITÉS DU CONTRÔLE EXERCÉ PAR LE TRIBUNAL SUR LA MANIÈRE DONT LES FRAIS D'EXÉCUTION SONT DÉTERMINÉS

Résumé

Le nouveau code de procédure civile a expressément réglementé, à l'article 670, paragraphe (4), la prérogative du juge de l'exécution de censurer les frais d'exécution, consacrant ainsi la pratique judiciaire développée à cet égard sous l'ancien code de procédure civile. Cependant, l'application de l'art. 670 al. (4) C.pr.civ. par les tribunaux d'exécution n'a pas donné lieu à une pratique judiciaire

¹ Judecător Tribunalul Cluj, secția civilă.

² Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în M. Of., Partea I, nr. 545 din 3 august 2012, cu modificările și completările ulterioare.

uniforme, les limites du contrôle exercé sur les frais d'exécution ainsi que ses effets donnant lieu à des interprétations diverses et contradictoires.

Ce document vise à mettre en évidence les principaux problèmes pratiques liés à la réduction des coûts de la forclusion, ainsi que les solutions possibles.

Mots-clés: réduction des coûts d'exécution ; limites du contrôle juridictionnel ; légalité et adéquation des coûts d'exécution ; effets de la réduction des coûts d'exécution.

PARTICULARITIES OF THE CONTROL EXERCISED BY THE COURT OVER THE MANNER IN WHICH THE COSTS OF ENFORCEMENT ARE DETERMINED

Abstract

The new Code of Civil Procedure has expressly regulated, in Article 670 para. (4), the prerogative of the execution court to censure the costs of enforcement, thus enshrining the judicial practice developed in this respect under the Old Code of Civil Procedure. However, the application of Art. 670 para. (4) Code of Civil Procedure by the enforcement courts has not given rise to a uniform judicial practice, the limits of the control exercised on the enforcement costs as well as its effects giving rise to diverse and contradictory interpretations.

This paper aims to highlight the most important practical problems in reducing the costs of enforcement, as well as possible solutions.

Keywords: reduction of enforcement costs; limits of court review; legality and appropriateness of enforcement costs; effects of reduction of enforcement costs.

1. Considerații prealabile

Conform art. 670 alin. (2) ult. teză C. pr. civ., *cu toate acestea, în cazul în care debitorul, somat potrivit art. 668, a executat obligația de îndată sau în termenul acordat de lege, el nu va fi ținut să suporte decât cheltuielile pentru actele de executare efectiv îndeplinite, precum și onorariul executorului judecătoresc și, dacă este cazul, al avocatului creditorului, proporțional cu activitatea depusă de aceștia.*

Alin. (4) al aceluiași text legal prevede că *sumele datorate ce urmează să fie plătite se stabilesc de către executorul judecătoresc, prin încheiere, pe baza dovezilor prezentate de partea interesată, în condițiile legii. Aceste sume pot fi cenzurate de instanța de executare, pe calea contestației la executare formulate de partea interesată și ținând seama de probele administrate de aceasta. Dispozițiile art. 451 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător, iar suspendarea executării în privința acestor cheltuieli de executare nu este condiționată de plata unei cauțiuni.*

Textele legale reluate în cele ce precedă evidențiază două ipoteze în care intervenția instanței de executare asupra cuantumului cheltuielilor de executare silită este permisă: executarea, de către debitor, de îndată a obligației sau în termenul acordat de lege, respectiv disproporționalitatea cheltuielilor de executare silită. Dacă în prima ipoteză criteriul ce se impune a fi avut în vedere de instanța de executare investită cu o solicitare de cenzurare a cheltuielilor de executare silită este prevăzut expres³, respectiv actele de

³ Cu privire la diminuarea cheltuielilor de executare silită ca efect al executării obligației, a se vedea E. Oprina, V. Bozeșan, *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 228.

executare efectiv îndeplinite și activitatea efectiv desfășurată, alin. (4) al art. 670 C. pr. civ. consacră un drept de apreciere ale cărui limite comportă discuții.

În contextul prezentului demers, va fi analizată cea de-a doua ipoteză, mai întâi cu privire la cadrul procesual care permite analiza proporționalității cheltuielilor de executare silită, pentru ca mai apoi să fie examinate pe rând categoriile de cheltuieli de executare silită, urmând ca în final să fie explorată chestiunea efectelor reducerii cheltuielilor respectiv persoana în patrimoniul căreia se reflectă aceasta.

2. Cadrul procesual în care este îngăduită valorificarea dispozițiilor art. 670 alin. (4) C. pr. civ.

Astfel cum transpare din cuprinsul normei legale antemenționate, reducerea cheltuielilor de executare silită reprezintă atributul exclusiv al instanței de executare, pe calea procedurii speciale a contestației la executare.

Legiuitorul a dispus în sensul că dispozițiile art. 451 alin. (2) și (3) C. pr. civ. se aplică în mod corespunzător în cadrul procedurii judiciare demarate împotriva încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită. Sintagma finală *în mod corespunzător* este menită să sublinieze faptul că, spre deosebire de acțiunile de drept comun, în cadrul cărora judecătorul are un drept de apreciere asupra cuantumului cheltuielilor de judecată ce poate fi exercitat din oficiu, instanța de executare poate analiza proporționalitatea cheltuielilor stabilite de către executorul judecătoresc doar în contextul sesizării sale cu o contestație la executare având acest obiect⁴. Faptul că aplicarea *în mod corespunzător* a art. 451 alin. (2) și (3) C. pr. civ., în faza executării silite, implică o interdicție a cenzurării din oficiu a cheltuielilor de executare rezultă din coroborarea principiului disponibilității cu natura termenelor procesuale ce guvernează instituția contestației la executare. Astfel, principiul disponibilității, prevăzut de art. 9 alin. (2) C. pr. civ., conferă reclamantului dreptul de a trasa cadrul procesual, respectiv un drept de opțiune referitor la aspectele de nelegalitate și temeinicie pe care înțelege să le invoce cu privire la încheierea de executare silită, excluzând, astfel, posibilitatea invocării de către instanță a unor motive suplimentare de contestație. În plus, motivele de contestație la executare ce privesc încheierea de stabilire a cheltuielilor de executare silită pot fi invocate în termen de 15 zile de la comunicarea actului de executare silită contestat, conform art. 715 alin. (1) pct. (1) C. pr. civ. Or, cenzurarea din oficiu a cheltuielilor echivalează cu invocarea din oficiu a unor noi motive de contestație, ceea ce ar conduce la eludarea dispozițiilor legale imperative ce impun invocarea tuturor motivelor de nelegalitate în termen de 15 zile de la comunicarea actului contestat.

În ceea ce privește legitimarea procesuală activă, aceasta revine oricărei părți interesate. Astfel, s-a reținut că nu doar debitorul, ci și creditorul este îndreptățit să sesizeze instanța de executare cu o solicitare de cenzurare a cheltuielilor de executare silită, ambii având calitatea de părți interesate.

Deși apreciem concluzia corectă, aceasta comportă unele nuanțări. Mai întâi, în ipoteza perfectării unui contract de executare silită între creditor și executorul judecătoresc în cuprinsul cărora părțile cuantifică valoarea onorariului organului de executare silită, precum și celelalte cheltuieli de executare silită, apreciem că creditorul nu este îndrituit să formuleze contestație la executare împotriva încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită. Astfel cum s-a reținut în cuprinsul Deciziei Curții

⁴ În același sens, a se vedea D.M. Gavriș în G. Boroș ș.a., *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, vol. II, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 437.

Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015⁵, executorul judecătoresc, deși îndeplinește un serviciu public, îl reprezintă pe creditor în raportul execuțional care s-a născut între creditor și debitor, fiind, practic, un agent al acestuia. Cât timp acesta și-a exprimat acordul cu privire la valoarea cheltuielilor de executare silită la momentul semnării contractului de executare silită, această manifestare de voință nu poate fi retractată prin solicitarea creditorului de anulare parțială a încheierii de stabilire a cheltuielilor.

Un alt aspect relevant cu privire la creditor în calitate de contestator împotriva încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită constă în posibilitatea concretă a acestuia de a formula critici referitoare la acest act de executare din moment ce acesta, în practică, uneori nu i se comunică. În această situație, termenul pentru formularea, de către creditor, a contestației la executare curge de la momentul în care acesta a luat cunoștință, pe orice cale, de încheierea de stabilire a cheltuielilor de executare silită.

Relativ la legitimarea procesuală pasivă, apreciem că aceasta poate reveni doar părților executării silite, respectiv debitorului sau creditorului, în funcție de partea care a înțeles să inițieze demersul procesual, iar nu și executorului judecătoresc. Emiterea încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită intră în sfera de competență funcțională a executorului judecătoresc, însă părțile raportului juridic de executare silită rămân aceleași, motiv pentru care orice litigiu privind acest act de executare silită justifică exclusiv împreresuarea creditorului și a debitorului. În acest sens, în doctrină⁶ s-a reținut că, cu excepția contestației împotriva refuzului executorului de a efectua o executare silită sau de a îndeplini un act de executare silită, biroul executorului judecătoresc nu are calitate procesuală.

Și opinia contrară a fost exprimată în doctrină⁷, fiind relevat că împreresuarea organului de executare silită este necesară având în vedere că litigiul privește raportul juridic dintre creditor și organul de executare.

3. În vederea identificării categoriilor de cheltuieli de executare silită, a fost realizată în cuprinsul art. 670 alin. (3) C. pr. civ. o enumerare a acestora, urmând ca problematica cenzurării fiecărei categorii să fie analizată distinct în cele ce succedă.

a. Taxele judiciare de timbru necesare desfășurării executării silite

Această categorie de cheltuieli de executare silită este reprezentată de taxele judiciare de timbru aferente cererii de încuviințare a executării silite, în quantum de 20 lei pentru fiecare titlu executoriu, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (1) lit. a) O.U.G. nr. 80/2013.

Lecturarea celor două texte legale relevante, respectiv art. 670 alin. (4) și art. 451 alin. (2) C. pr. civ., conduce la concluzia că cheltuielile de executare silită constând în taxe judiciare de timbru nu sunt supuse dreptului de apreciere al instanței de executare asupra caracterului proporțional al acestora. Chiar în lipsa unei trimiteri exprese la

⁵ Decizia Curții Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 4 februarie 2016, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 666 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale.

⁶ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ediția a IV-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 1173.

⁷ A se vedea E. Oprina, V. Bozeșan, *op. cit.*, pp. 234-235.

prevederile art. 451 alin. (4) C. pr. civ.⁸, natura cheltuielilor de executare silită constând în taxe judiciare de timbru împiedică o reducere a acestora, cât timp legala investiție a instanței de executare este condiționată de plata lor integrală.

Pe de altă parte, pot fi identificate situații în care anularea parțială a încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită cu privire la această primă categorie de cheltuieli este admisibilă. Astfel, există situații de excepție în care cererea de încuviințare a executării silite este scutită de la plata taxei judiciare de timbru, însă executorul judecătoresc înțelege să timbreze cererea conform art. 10 din O.U.G. nr. 80/2013 și ulterior include aceste sume în cheltuielile de executare silită. În această ipoteză, apreciem că cenzurarea cheltuielilor de executare silită constând în taxe judiciare de timbru este admisibilă, neputând fi imputată debitorului plata unei sume ce nu era necesară desfășurării executării silite⁹. Pe de altă parte, în aceste circumstanțe, creditorul este îndreptățit să solicite restituirea taxei judiciare de timbru achitate în vederea timbrării cererii de încuviințare a executării silite, fiind incidentă ipoteza reglementată de art. 45 alin. (1) lit. a) O.U.G. nr. 80/2013, respectiv taxa plătită nu era datorată.

Cu toate acestea, în situația în care împotriva modalității de stabilire a cuantumului taxei judiciare de timbru aferente cererii de încuviințare a executării silite a fost formulată cerere de reexaminare, iar obligația de plată a taxei a fost menținută, rezultă că chestiunea legalității stabilirii taxei judiciare de timbru a fost tranșată în mod definitiv. În acest context în care asupra timbrajului datorat pentru cererea de încuviințare a executării silite s-a statuat în mod definitiv, instanța de executare nu poate realiza o apreciere proprie cu privire la acest aspect și nu poate reține incidența unui caz de scutire de la obligația de plată a taxei judiciare de timbru, astfel încât o eventuală solicitare de înlăturare a cheltuielilor de executare silită constând în taxă judiciară de timbru ar urma să fie respinsă.

b. Onorariul executorului judecătoresc, stabilit potrivit legii

În contextul problematicii cenzurării cheltuielilor de executare silită, reducerea onorariului executorului judecătoresc este cea care a generat o practică judiciară consistentă.

Preliminar, se impune a preciza că cuantumul onorariului judecătoresc trebuie să se înscrie în limitele trasate prin Ordinul ministrului justiției nr. 2550/C/2006¹⁰. În actul normativ menționat sunt trasate repere obligatorii cu privire la onorariul executorului judecătoresc, prin raportare la natura serviciilor prestate de către executorii judecătorești.

O problemă ce a generat o practică neunitară a instanțelor de judecată se referă la includerea taxei pe valoare adăugată în plafoanele minimale și maximale reglementate prin Ordinul nr. 2550/C/2006, chestiune ce a fost tranșată prin Decizia Înaltei Curți de

⁸ Art. 451 alin. (4) C. pr. civ. dispune că „nu vor putea fi însă micșorate cheltuielile de judecată având ca obiect plata taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar, precum și plata sumelor convenite martorilor potrivit alin. (1)”.

⁹ În acest sens, a se vedea Trib. Cluj, dec. civ. nr. 1023/A/2023 din data de 11.10.2023, online: <https://www.rejust.ro/intern/8696e9592>; Jud. Cluj-Napoca, înch. civ. nr. 1882/2024 din 24.04.2024, online: <https://www.rejust.ro/intern/g82d84d5g>; Jud. Timișoara, hot. nr. 14429/2023 din 15.06.2023 online: <https://www.rejust.ro/intern/867388eee>.

¹⁰ Ordinul ministrului justiției nr. 2550/C/2006 privind aprobarea onorariilor minimale și maximale pentru serviciile prestate de către executorii judecătorești, publicat în M. Of. nr. 936/20.11.2006.

Casație și Justiție nr. 6/07.03.2022¹¹ pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii. Instanța supremă a statuat în sensul că onorariile maxime ale executorului judecătoresc, astfel cum sunt stabilite de art. 39 alin. (1) din Legea nr. 188/2000 și de Ordinul ministrului justiției nr. 2.550/C/2006, nu includ și taxa pe valoarea adăugată prevăzută de art. 265 din Codul fiscal aferentă serviciilor prestate de acesta în cadrul procedurii de executare silită. Prin urmare, plafoanele prevăzute de Ordinul nr. 2.550/C/2006 reprezintă strict contravaloarea prestației executorului judecătoresc, aceasta reprezentând baza impozabilă la care se aplică taxa pe valoare adăugată.

În ceea ce privește onorariul executorului judecătoresc, valoarea acestuia este cea stabilită prin încheierea privind cheltuielile de executare silită, fără a fi necesară depunerea unor dovezi privind avansarea efectivă a acestuia. Deși regula instituită de art. 670 alin. (4) C. pr. civ. este că cheltuielile de executare silită se stabilesc pe baza dovezilor prezentate de partea interesată, în cazul onorariului executorului o astfel de dovadă nu este necesară cât timp art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000 interzice condiționarea punerii în executare a titlurilor executorii de plata anticipată a onorariului. Prin urmare, există o probabilitate ridicată în sensul că, la momentul emiterii încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită, onorariul executorului să nu fi fost achitat anticipat de către creditor, astfel încât lipsa dovezii plății onorariului nu justifică cenzurarea cheltuielilor de executare silită.

În analiza legalității cheltuielilor de executare silită prevăzute de art. 670 alin. (4) pct. 2 C. pr. civ., punctul de pornire în procesul deliberativ al instanței de executare este reprezentat de corecta calificare a serviciului prestat de către executorul judecătoresc, respectiv dacă acesta a fost investit cu o cerere de executare silită sau cu prestarea unui serviciu adiacent, respectiv natura, forma și valoarea obiectului executării silite, aspecte ce influențează limitele în cadrul cărora se va analiza proporționalitatea onorariului executorului judecătoresc.

Cenzurarea acestor cheltuieli de executare silită este permisă chiar dacă limitele legale au fost respectate. În condițiile în care realizarea executării silite poate implica acte și activități mai mult sau mai puțin complexe și numeroase, instanța de executare deține prerogative în asigurarea unui raport de proporționalitate între caracteristicile executării silite și cheltuielile de executare silită constând în onorariul executorului¹².

¹¹ Publicat în M. Of., Partea I, nr. 337 din 6 aprilie 2022.

¹² În acest context, prezintă relevanță și Decizia nr. 6/2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Deși această decizie este una de respingere ca inadmisibilă a sesizării, ea a vizat cuantumul onorariului executorului judecătoresc în cazul executării obligațiilor de a face, reținându-se existența unei practici judiciare în materie, aproape unitară. În ceea ce privește această practică aproape unitară, ea este relevată la par. 22, în cuprinsul căruia s-a reținut că în cazul în care obligația stabilită prin titlul executoriu este una de a face *intuitu personae*, ce poate fi îndeplinită doar de către debitor, creditorul poate recurge la concursul executorului judecătoresc numai pentru emiterea și comunicarea unei somații în condițiile Codului de procedură civilă. Ca atare, onorariul executorului judecătoresc trebuie stabilit în baza pct. 12 din anexa la Ordinul ministrului justiției nr. 2.550/C/2006, cu modificările ulterioare, acesta fiind tariful maxim stabilit pentru realizarea oricăror alte acte și operațiuni date prin lege executorului judecătoresc, cărora li se circumscrie și executarea silită a obligației de a face *intuitu personae*, din moment ce aceasta nu este enumerată la pct. 2 din anexă privind executările silite directe.

Spre exemplu, în practică¹³ s-a reținut că activitatea privind consultații în legătură cu constituirea actelor de executare este subsecventă rolului pe care executorul judecătoresc îl are în desfășurarea executării silită, nefiind vorba de o activitate separată, astfel încât nu se poate pretinde o sumă suplimentară onorariului pentru executare silită, cu titlu de consultații în legătură cu constituirea actelor de executare.

Dacă motivele de contestație la executare privesc caracterul disproporționat al onorariului executorului judecătoresc, pentru a asigura calibrarea raportului dintre activitatea efectiv prestată de către organul de executare silită și onorariul ce se impune a fi inclus în cheltuielile de executare silită, în practica judiciară au fost avute în vedere criterii precum: activitatea efectiv prestată de către executor, complexitatea procedurii execuționale, formele de executare silită la care s-a apelat. În practică, analiza instanței de executare se raportează nu doar la actele de executare silită deja emise, ci la întreaga activitate plauzibil a se desfășura până la realizarea integrală a creanței. Această modalitate de abordare a fost impusă de practica executorilor judecătorești de fixare a onorariului la debutul executării silită, în considerarea activităților probabil a fi desfășurate. Astfel, experiența profesională permite organului de executare silită, încă de la momentul sesizării, să aprecieze cu privire la forma executării silită și complexitatea ei, context în care onorariul executorului este stabilit având la bază aprecierea acestuia asupra activității probabil a fi desfășurate. În aceste condiții, instanța de executare analizează, dintr-o perspectivă proprie, rezonabilitatea probabilității aplicate de către executorul judecătoresc.

Cu toate acestea, controlul exercitat de către instanță asupra proporționalității onorariului executorului ar fi mai riguros dacă s-ar opta pentru o stabilire graduală a cheltuielilor de executare silită. În această variantă, executorul stabilește onorariul ce i se cuvine prin raportare strict la formele de executare silită actuale, fără a fi avute în vedere activitățile și demersurile potențiale. Ulterior demarării fiecărei forme de executare silită, desfășurării unei noi activități etc., organul de executare silită este îndreptățit să emită o nouă încheiere de stabilire cheltuieli de executare silită, care să cuprindă onorariul aferent etapei actuale a procedurii execuționale. O astfel de abordare ar oferi instanței de executare un criteriu exact de apreciere al proporționalității onorariului executorului judecătoresc, fără a implica o analiză a probabilităților, iar onorariul final stabilit ar constitui o reflectare exactă a activității acestui participant, aspect apt să compenseze efortul suplimentar impus de emiterea unor încheieri de suplimentare a cheltuielilor de executare silită.

c. *Onorariul avocatului în faza de executare silită*

Spre deosebire de onorariul executorului judecătoresc, în privința contraprestației cuvenite avocatului pentru reprezentare și asistare în faza de executare silită, legislația nu stabilește valorile maxime ce trebuie respectate. În consecință, la momentul emiterii încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită, executorul va avea în vedere suma efectiv achitată de către creditor în favoarea reprezentantului său convențional, o eventuală disproporție a onorariului avocațial urmând să fie evidențiată de către debitor pe calea contestației la executare.

Referitor la proba avansării onorariului avocațial în faza de executare silită, aceasta se realizează prin acte justificative apte să demonstreze că au fost avansate cheltuieli în

¹³ Jud. Sectorului 3 București, sent. civ. nr. 3106/2024 din 01.04.2024, online: <https://www.rejust.ro/intern/ee29899dg>.

legătură cu executarea silită în care sunt solicitate, respectiv factură, ordin de plată, chitanță etc.

Aplicând criteriile reglementate de art. 451 alin. (2) C. pr. civ., cenzurarea onorariului avocațial se realizează în raport de valoarea sau complexitatea cauzei ori de activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei. Având în vedere specificul activității desfășurate de către avocat în executarea silită, precum și faptul că desfășurarea activităților și întocmirea actelor ce tind la realizarea creanței intră în sfera de competență exclusivă a executorului judecătoresc, s-a conturat o practică în sensul reducerii onorariului avocațial la o valoare cel mult egală cu cea a onorariului executorului. Bineînțeles, în situația în care circumstanțele cauzei impun o intervenție suplimentară din partea reprezentantului convențional, aceasta se va reflecta în cuantumul cheltuielilor de executare silită constând în onorariu avocațial.

Este important a se preciza că onorariul avocațial la care se referă art. 670 alin. (3) pct. 3 C. pr. civ. nu include onorariul aferent procedurilor judiciare ce se pot ivi în cursul executării silită, cum ar fi contestația la executare, având în vedere caracterul eventual al acestora. Prin urmare, onorariul avocațial inclus în cheltuielile de executare silită este cel aferent activităților de reprezentare și asistare în fața organului de executare, proporționalitatea acestuia urmând a fi analizată strict prin prisma acestor servicii juridice, eventualul onorariu avocațial achitat în contextul unei contestații la executare urmând să fie analizat ca și cheltuielile de executare în respectivul litigiu¹⁴.

În analiza proporționalității cheltuielilor de executare constând în onorariu avocațial, instanța de executare poate avea în vedere și Ghidul orientativ al onorariilor minimale¹⁵, cu precizarea că acesta prezintă recomandări pentru onorariile minime, neavând un caracter imperativ. Chiar având în vedere caracterul facultativ al recomandărilor cuprinse în ghid, acesta reprezintă un instrument util în asigurarea unei practici unitare și previzibile asupra cuantumului cheltuielilor de executare silită constând în onorariu avocațial.

d. Onorariul expertului, al traducătorului și al interpretului

Executorul judecătoresc dispune numirea unui expert când, pentru lămurirea unor împrejurări de fapt, consideră necesar să cunoască părerea unor specialiști. Atunci când una dintre părți sau dintre persoanele care urmează să fie ascultate nu cunoaște limba română, executorul va folosi un traducător autorizat, iar atunci când una din persoanele menționate este mută, surdă sau surdomută ori, din orice altă cauză, nu se poate exprima și nu poate citi sau scrie, se va folosi un interpret.

De regulă, numirea expertului, traducătorului respectiv interpretului se realizează în cursul executării silită, când intervine situația ce impune apelarea la serviciile acestora, ulterior întocmirii încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare silită. În această situație, numirea se efectuează printr-o încheiere a executorului judecătoresc prin care se stabilește, în același timp, și onorariul convenit expertului, traducătorului, respectiv al interpretului, acesta fiind actul de executare silită ce se impune a fi atacat în vederea cenzurării onorariilor acestor participanți la executare silită.

¹⁴ În același sens, a se vedea Trib. București, dec. civ. nr. 367/2023 din 14.02.2023, online: <https://www.rejust.ro/intern/ee3e86566>.

¹⁵ Anexă la Hotărârea Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România nr. 353/8 iunie 2023.